

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurca si Sambet'a, F6iea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidieceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 27.

Braslovu, 10. Aprile 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Trasuri fundamentale

in organisatiunea judecator6sca a Elvetiei.

(Finea din Nru tr.)

„In data ce judele de pace a datu la man'a partiloru certat6re biletulu de ne'nvoi6la partea act6re (actorulu, acuatorulu) isi da acuatoriunea s6u plan-s6rea sa la presiedintele tribunalulu instantiei prime in scrisu. Instructiunea in procedur'a elvetiana suna asi6, c6 acuatoriunea (p6r'a) data in scrisu se coprinde numai istori'a faptei impreuna cu aratarea totorulu mijl6celoru adeverit6re (dovediloru) cate le va fi avendu cineva. Din contra deductiunile juridice (mai pe romanesce (suciturile si intortocaturele) sunt oprite, eara actulu de procesu, carele ar coprinde asi6 ceva, se da indaraptu.“

„In casu candu se cere vreo procesura adeverit6re, atunci presiedintele tribunalulu mai luandu lenga sine pre unii membrii dispune ac6sta, de es. vreo cercetare la fati'a loculu la care se chiama si 6meni de specialitate s6u meseriasi, ascultarea martoriloru, cercetarea vreunui documentu scrisu s. a.“

„In casu candu asemenea mijl6ce adeverit6re nu s'ar cere, s6u d6ca aceleasi s'au si indeplinitu, atunci se defige diu'a judecarii, eara partile certat6re se in-sciinti6sa despre ac6sta.“

„Tribunalulu se aduna cam de regula in fiacare luna si remane impreuna pana candu termina t6te procesele, ceea ce tiene dupa impregiurari doua trei s6u si patru dile.“

„Siedintiele sunt publice. Acum partea acuator6re isi apara caus'a sa s6u ea insasi in pers6na, s6u prin vreunu advocatu; acuatorulu respunde; acuatorulu replica; cela earasi duplica; apoi tribunalulu dechiara, c6 pertractarea s'a inchei6tu. Partile prigoni6re si publiculu se retragu din sala, eara apoi dupa o deliberare scurta se si publica in fati'a ambeloru parti sentinti'a s6u deliberatulu. Partea ce vrea a apel6, trebue se o faca ac6sta in data dupa publicarea deliberatulu.“

Din atata inca se p6te cun6sce, cumca in modulu acesta amanatur'a, traganatur'a, indelungarea procesorulu judecator6sca nu mai e cu putintia; in fiacare siedintia se termina t6te procesele cate sunt matore pentru deliberatu.“

„Tribunalele de prim'a instantia sunt autorisate de a judeca in unele cause civile definitivu, adica fara a mai reman6 locu de apelatiune. Legile anumescu t6te acele casuri, intru care numitele tribunale au cadinti'a s6u prerogativ'a ac6st'a.“

„In restimpulu s6u terminulu prefiptu de lege, intru care este a se decide, d6ca procesulu se p6te apel6 s6u nu, deliberatulu impreuna cu temeiturile sale trebue se se comunice partiteloru in scrisu.“

„c) Tribunale cercetat6re; tribunale pentru delictes mai mici si pentru escese politienesci; tribunale de criminalu de prim'a instantia.“

In capulu fiacarui cercu sta unu functionariu politicu, pe carele in cele mai multe cant6ne ilu denu-

mesce gubernulu, eara in unele ilu alege poporulu. Acesta este organulu politicu esecutivu, totuodata in sa si jude cercetatoru s6u investigatoru pentru escese politienesci si delictes s6u vini mai mici. Acelasiu trage o platisi6ra f6rte moderata dela visteria, precum si 6resi-care sportule, anume dela cause politienesci, cercetari preliminarii s6u sumarii, calatorii oficiale s. a. Acestu felu de functiuni s6u deregatorii inca sunt cautate.“

„In data ce acelu functionariu politicu a incheietu cercetarea sa in t6ta form'a elu o si trimite la tribunalulu de prim'a instantia, carele o decide definitivu fara a mai reman6 locu de apelatiune.“

„Acestu functionariu politicu, carele se numesce prefectu (Amtmann, Oberamtman, Bezirksamtman, Amtstatthalter) conduce si cercetarile sumarie in cause criminale. In acestu casu prefectulu naint6sa actele la tribunalulu investigatoru alu cantonulu (Cantonal-Verh6ramt), carele este condusu de unu jude investigatoru platitu dela statu. Aici se incepe cercetarea speciala. Incheieta fiindu ac6sta, se aduna tribunalulu criminalu de prim'a instantia in siedintie regulate. Acesta e compusu din unu presiedinte si patru judecatori. Pe acestia ii platesce statulu, in sa f6rte moderatu. Este de insemnatu, c6 membrii ai tribunalulu criminalu sunt mai cu sama advocati, din causa c6 pracsea loru in cause civile si politienesci sufere asi6 ceva, adica nu'i impedeca. Presiedintele in sa este totuodata asesoru alu tribunalulu investigatoru si este platitu binisioru.“

„La acestu tribunalu interesele statulu s6u ale societati6 omenesci le apara procurorulu publicu platitu de statu (c6 si pe la noi).“

„d) A dou'a instantia.“

(Tribunalu apelativu s6u inaltulu tribunalu.)

„La acesta trecu t6te causele civile si penale cate se potu apel6. Acestu tribunalu se aduna in fiacare septemana, s6u si la doua septemani, s6u dupa impregiurari la o luna odata. Elu e compusu cam din 6, 8 s6u si 10 judecatori si 1 presiedinte (dupa marimea cant6neloru). Membrii se alege de catra corpulu legislativu alu Cantonulu, in sa numai dintre barbati de o cultura mai nalta si mai alesu dintre juristi.“

„La acestu tribunalu nu mai are locu corespondinti'a judecator6sca. Actele vinu dela anteiulu tribunalu inrotulate gata, dupa care tribunalulu apelativu prefige partiteloru causante diu'a siedintiei. Siedintiele sunt si aici publice; eara dupace actele au cerculatu pre la judecatori, mai urm6sa inca numai asi6 numitele plaidoyere s6u adica apararile si disputele causantiloru ori a advocatiloru pusi de ei. In cause criminale acuatorulu este procurorulu de statu.“

Trebue se observu aici, c6 in Elveti'a nici unu judecatoru nu este uumitu s6u alesu pe vi6tia; institutiunile republicane nu ar suferi ac6st'a, din cauza, c6 in poterea acestora t6te auctoritatile publice trebue se se supuna la o alegere noua in restimpuri anumite de 2, 4 s6u 6 ani.“

„Tribunalele apelative numite, si inaltele tribunale delibera si decidu in instanti'a din urma.“

„e) Tribunalulu statului.“
(Bundes-Gericht.)

„Acésta curte înalta judecatorésca în Elveti'a nu este instanti'a a treia normala cá pe aiea, ei competinti'a ei este marginita, în catu numai în casuri de calcoarea drepturilor publice ale cuiva se póte apelá unu procesu pana la aceea. Totu la aceea curte se judeca si diferintiele séu certele dintre unu Cantonu cu altulu, séu si dintre particulari cu unu Cantonu s. a.“

„De încheiere mai observamu acestea: Precum am diu si mai susu, în Elveti'a pre lenga acésta întocmire a tribunaleloru procesele decurgu fórte iute. Tocma si din acésta cauza procesele nu potu fi scumpe. Preste acésta sportulele, tacele judecatoréscoi si onorariile advocatoru sunt defipte acuratu si moderate, intru atata, catu procesele cele mai grele în comparatiune cu alte tieri costa relative prea putínu.“

„Déca cumva vreunu advocatu séu judecatoru a despoiatu pe cineva luandu-i mai multu, atunci o simpla rugaminte facuta în scrisu la tribunalulu apelativu este de ajunsu pentru cá cercetanduse lucrulu, celu vinovatu se fia pedepsitu.“

Pentru astadata nu ne ajunge timpulu de a trage cateva paralele între organizatiunea judecatorésca mai susu de scrisa si între ceea ce se numia pre la noi jus consvetudinarium odinióra. Va veni insa timpulu si pentru asia ceva.

B.

Reflecsiune din reflecsiune.

„Kolozsári Közlöny“, un'a dintre foile magiare — care pe terenulu jurnalisticu se lupta pentru interesele natiunei sale cu energia, dar' care totusi nusi pregeta de a publica si evenimente romaniloru favoritóre, si apte de a produce óresicare apropiere între cele doua elemente, care în preponderantia locuescu Transilvani'a (dela a carora buna întielegere depinde unu viitoriu mai ferice — candu din contra discordia între ele ar aduce numai dauna — si derepenare) publicá în Nrulu 26 din 28. Fauru a. c. unu articulu din Ditsö - Sz. Martinu ddo 14. Fauru alu unui corespondinte magiaru K., care nu me indoiescu, cá va fi atrasu si atentiunea foiloru romane — si va fi si în acelea publicatu si comentatu dupa cuviintia.*) Cu tóte acestea eu, de si positiunea nu me prea earta a face politica, numi pociu infrena poftá de a însemna urmatórele asupra acelu articulu, în casu, candu sirele acestea ar avea locu în colónele Gazetei. —

Cum fiecare romanu bine simtítoriu credu ca va fi, asia sum si io patrunsu de bucuria si multumire sufletésca legendu în acelu articulu despre poporimea romana a comitatulu Cetatea de balta, unele cá acestea: „Tekintsünk szét a megyei románok működésén. Az egész egyetlen eszmétől lelkesítettik, a közmivelő kész mindenkorról előmozdítani; és ezen eszme kivételére egyesül a legmagosabb hivatalnok a legutolsó napszámossal — a megye r. ajku lakossága helyesen felismerte a kor intését, és mozgásba hoz mindent arra, hogy a civilisatio által ki emelkedhessék etc.“ Aceasta recunóscere „ca poporimea r. din numitulu comitatu au întielesu semnulu timpului, si ca ea pune în lucrare tóte midiolócele spre asi potea eluptá civilisatiunea si consolidarea nationalitatei sale“ se póte privi de unu prognosticonu ferice pentru viitoriulu natiunei nóstre; ca nu e indoiéla, precumu ca totu acea idea marétiá a promovarei culturei comune, totu acelu spiritu întreprindiatoriu si stradalnicu, totu acea neobosita sirguintia de furnioa, care caracterisédiá dupa acestu articulu pe fratii nostri din comitatulu Cetatei de Balta animédiá tóta romanimea óri unde se afla. — Dar' candu ne salta anim'a de bucuria pentru laudaver'a portare a fratiloru nostri din comitatulu Cetatei de Balta ne vine a reflectá si la întrebarea aceea, ca pe lenga tóte insusirile cele bune ale poporimei din acelu comitatu, óre nu e cineva, care o conduce pe calea cea mantuitoare, cara o indémna, o animédiá si o incuragiédiá? care cu unu cuventu se póte privi de autorele acelu avantajiu, de care dupa cuprinsulu acelu articulu debue se ne bucuramu? Io la aceasta întrebare asi raspunde cu cunoscutulu versietielu: „Regis ad exemplum totus componitur orbis“ pré bine me voru întielege lectorii ce vréu a díce cu acestu versu; liceat in parvis, — exemplis grandibus uti — în acelu comitatu de care ne e vorb'a n'avemu rege, dar' avemu

Noi nu prea crestamu acumu vorbele; unde citimu fapte laudabile în jurnale straine le întórcemu si pe dosu si pe facia si le pastramu de argumente pentru ór'a, candu éra ni se se va arunca manusi'a. —

R.

unu administratore, unu siefu romanu — pe D. Joane Puscariu, si eu sum de parere, ca laud'a în acelu artic. alu fratiloru nostri din comitatulu Cetatei de Balta rostita, se cuvine cu deosebire acelu siefu, care isi cunóscé din temeiu puse-tiunea sa, si cu atata tactu, desteritate si energie isi implinesce datorintiele chiamarei sale, catu în adeveru póte servi óresicumu de exemplu toturoru siefiloru de iurisdictioni si aceasta afirmu cu atat'a mai tare, cu catu insumi m'amu convinsu chiaru dela contrarii nostri în politica — cari nu lipsescu a priveghiá ageru pe ampoiatiu romani — despre acelu placutu adeveru, ca Domnulu Joane Puscariu e acelu admnistratoru si barbatu solidu, caruia nici chiaru inimicii nu-i potu aflá caus'a dreapta de nemultumire în portarea oficiulu seu în sene destulu de greu si delicatu; D. J. Puscariu, care prin loial'a sa portare, si umana tractare a toturoru locuitoriloru comitatulu siefi cá siefu incredintiatu fara osebire de nationalitate, isi sciu agonisi respectulu si stim'a toturoru, si asia implinindu cu scumpatate dorintiele sale, inaintédiá binele comunu, si totuodata ne face onóre natiunei, e în adeveru vrednicu de o recunóscintia publica.

Afara de comitatulu Cetatei de balta mai avemu anca 5 iurisdictioni (Hunedóra, Alb'a de susu, Doboc'a si ambele districte Fogarasiu si Naseudu) în Comitate, si una (Miercurea) în pamentulu regescu, în a caroru frunte stau 6 romani sdraveni cá siefi; oh! ce bucuria nespusa amu avea, candu ni s'aru dá ocaziune a potea publicá despre fiecarele din D-loru articuli asemenea celui citatu din „K. K.“; noi dorimu dein adenculu animei, si speramu, ca ni se voru si da astufeliu de ocaziuni, fiindu acei DD. siefi toti cunoscuti de barbati loiali, zelosi si populari, cari negresitu voru starui din resputeri asi eluptá si meritá stima si respectu.

Nui indoiéla Domniloru, ca inaintarea — séu remanerea napoi — e mai cu sama conditionata dela tactulu, activitatea si energi'a acelu organe a administratiunei publice, care se afla în contactu imediatu cu poporulu.

4. Martiu 1863 c. n.

P. D.

Reprivire si reclamare.

Blasiu 28. Martiu 1863.

Au trecut mai bene de doi ani, de candu natiunile cele mai numerosé în sinulu acestei tieri mici ci benecuventata de mam'a natura, frementá si disputá, cumu si ar poté asecurá repausulu si fericirea patriei comune, pre care cá fili se presupune, cá o iubescu de un'a potriua, — si cu tóte cá fiacare de în aceste natiuni e ostenita de lupt'a îndelungata, lupt'a de principia, ce a decursu adeseori cu resolutiunea ostiloru ostili, si cu tóte dícu, cá ele fora esceptiune ardu cu neastemperulu prunculu de dorulu momentulu, care un'a data totu va se punia capetu puse-tiunei de acumu precarie si torturatórie; totusi nu s'au mai demisu la nece un'a întielegere mai de aprópe unii cu altii, si fiacarea stá totu pre terenulu ce l'a ocupatu la inceputulu acestoru lupte fatali; de si nu se póte negá, cá tempulu i-au facutu mai indulgenti, si acumu spiritulu acelu de ura si indignatiune imprumutata, care la inceputulu acestoru lupte parea a fire misicatu de furiele infernului s'au mai astemperatu, ca-ce principiale politice dein cari plecara cá partile conduse de interesele sale castice suntu mai lamurite, si de n'ar' contra-stá totu acea sórte fatale, care impingea odineora pre nefericitii Troiani facia cu profetiele Cassandreii în noianulu peritiunei, aru si poté se se impace prea usioru si de tempuriu, pana candu o potu face cu emolumente proprii, pentru cá dupa ce ins'a diplom'a imperatésca dein 20. Oct. a. 1860 restituie vechi'a constitutiune asiá numita a nobililoru cu schimbarile recerute de spiritulu dereptatei si a tempului; si dupa ce Romanii primindu diplom'a, eo ipso iau, de basa a cointielegerei imprumutate chiaru acést'a constitutiune; nu a remasu alt'a inderetru de catu'a abstrage celea de abstrasu, si a reflectá la celea de reflectatu, pentru cá si unii si altii se-i póta face unu conceptu chiaru asupr'a obiectulu de descusiune, si eata cá în modulu acest'a ar' fi aflata chei'a apta de a deschide calea în santuariulu întielegerei imprumutate; ci pre candu dícu aceste, totu deun'adata presupuniu, cá fiacare sesi esamine terenulu cu deamenuntulu, se se lapede de ilusiuni, si se judece lucrulu dupa cumu este în adeveru, éra nu orbitu de predilectiunea de sene, ca-ce altu cumu voru deveni în puse-tiunea de a li se poté aplecá respunsulu dein anecdot'a vechia a unui judecatoriu coruptu de catra ambe partile litigante „cuculu nu a cantatu nece tie, nece acestui-a, oi mi-a cantatu mie, poteti plecá.“ Ci pana candu cestiunea acést'a atatu de delicata e predestinata a remane eschisivu în sfer'a diurnalisticeii, io nu credu si nu am sperare, cá dein discusi-

nile ce se incingu dein dî in dî fora intrerumpere se resulte calcululu Minervei; ca-ce una idea se restórna de poterea altei'a, una argumentatiune cade de forti'a alteia, una deduc-tiune bonfunda pre alt'a, una sofisma se inschimba prein al-t'a; nece unii si aducu amente de dîs'a lui Hesiodu imbra-cisiata de lirioulu latinu: „Dimidium facti qui bene coepit habet.“

In acést'a pusetiune in adeveru deplorabila, in care re-lu ce resulta din ea e semtîtu de toti, pare cã voru a re-mané si dupa diet'a ce ne stã la usia, celu puçinu una mente nepreocupatã de ilusiuni astufeliu si nu altumentrea cauta se judece dein discusiunile comiteteloru comitatense conchiamate mai de curundu, éra la templarea, candu se aru si realisã ac-ést'a conclusiune, cene nu prevede precipisiulu si abisulu, la care se impinge patri'a comune? sermana patria, unde va se te aduca neintielegerea filiiloru tei, unde cabalele si intrigile! cá si cumu filii tei n'aru avé reguli de viétia si macsime po-litice atatu dein tempurile mai noue, catu si dein acele, ce s'au conservatu inca de pre tempulu unei imparatie dein ce-lea mai puternice dein cate au esistatu in lume, cá si cumu se-ar' fi datu cu totulu uitarei dîs'a betrana, ci fórte adev-erata „qui recte vivendi prorogat horam Rusticus exspectat dum defluat amnis; at ille labitur et labetur in omne volu-bilis aevum.“

De universitatea sasésca nu am de cugetu a atinge nece catu-i negru sub unghia, ca-ce Romanii aici suntu represen-tati numai cá de batujocura; ci asi fi doritu, cá celu puçinu in comitate, — unde de si suntu in minoritate mai preato-tendenea, dara e una minoritate respectavera, — se se fi de-misu la unele intielegeri previe facia cu cestiunea cea mare a impacarei, pentru cá diet'a apropianda se o asteptamu mai cu incredere, si in sperarea unui venitoriu mai suridietoriu, ca-ce patri'a suferu infricosiatu, si ne ohiamo cu versulu ma-mei coplesite de injuriile tempului, cá se-i tendemu ajutoriu pana candu potemu, pentru cá va se venia tempulu, si mi se pare cã nu e tare departe, candu va imbranci sub greutatea re-lorlu ce-o apasa, si atunci in desiertu i vomu impresurã sieriulu imbracati in doliu, ca-ce ea va fi fora graiu, si la-cremile nóstre, ce le vomu vers'a pentru ea, voru cadé asu-pr'a unui corpu rece, si fora semtîri. — Liertare pentru ac-este espresiuni ominóse, cari au purcesu dein una superare momentana, dein unu estasu casiunatu prein una reprivire seriósa in trecutu; deci se consideramu, unde stamu, si la ce ne au adusu temerea ilusoria de supremati'a imprumutata, se ne garantamu de se póte unii altor'a esistenti'a politica si liber'a desvoltare nationale, si se ascultamu de versulu celu inaltu alu domnitoriului, aceli-a cari se voru alege de repre-sentanti ai natiuniloru respective se se adune in diet'a con-chiamanda, pentru cá se póta combinã idea nationalitatei cu egalitatea individuala, si se compunia una multime de alte cestiuni vitale neatense pana acumu nece macaru cu dege-tulu, ca-ce acestea suntu totu atateã plage pe corpulu pa-triei, ale caroru vendecare se astépta cu nerabdare dela filii ei cei mai destinsi, su scutulu si parintésca bunavointia a Maiestatei.

A.

Adunarile comiteteloru din comitate.

(Urmare.)

Cu ventarea D. Bar. Ludov. Josika in comitetulu com. Clusiu, suna camu asia:

„Multe impregiurari grele apasa patri'a nóstra seraca; inse tóte aceste nu me intristéza, caci vointi'a firma a Maie-statei Sale, va aflã modu, ca tóte greumintele se fia usiorate, si atunci ni va suride unu viitoriu mai fericitu.“

„Inse ne amenintia unu pericolu, intre tóte celu mai mare, carele pote avé urmari seculari, si acést'a e frecarea intre diferitele nationalitati din patri'a nóstra.“

„Eu, onoratulu comitetu, sum magiaru cu sufletu si a-nima, iuse pentr'acea neci odata n'am nutritu in peptulu meu antipatia in contr'a natiunalitatei romane si nu i-asiu poté fi inamicu neci candu, „date istorice ni areta, ca famili'a mea si-trage originea din acésta natiunalitate“, -- d'in copilari'a mea am siediutu totu la sate, intre romani, m'au iubitu si au fostu buni in privinti'a mea, ma si dupa incetarea relatiuni-loru feudalitice, relatiunea patriarcala intre mine cu iobagii mei n'a incetatu. In viéti'a mea politica si privata, póte ca am gresitu in contr'a unui'a séu altui'a, (cine nu comite ac-esta gresiéla?) inse nime nu me póte acúsã de intentiune rea si vatematóre; nu me póte acúsã, ca eu pentru privire la casta séu religiune asi fi fostu nedreptu, ci me potu laudã, ca unde si candu s'a potutu, am ajutat pe toti fara deschilnire.“

„Aceste nu le dîseiu cá se me laudu, ci fiindu ca chiaru prin aceste cugetu a fi chiamatu a me intrepune acolo, unde nepotendu-me acúsã cu partinire, voiu fi ascultat de amen-doue partile.“

„Ar poté dîce cineva, ca aicea nu este lipsa de impacare, membrii amenduroru natiunalitati siedu aicea cu pace si de parte de tóte ce ar poté açitiã intre ei cugete manióse, ne svatuimu despre cele ce se referescu la patri'a comuna, re-speptivu la comitatulu nostru. Si déca ici-colo se ivescu des-bateri asupr'a cestiunii natiunalitatii, aceste suntu numai nes-cari desbateri, cari se potu intemplã in or care adunare pu-blica, ma si in giurulu familiaru si casnicu, fara se fia effu-intiele atare antipatie dusmanóse. Asia e, si lauda buneii pri-ceperi alu poporului nostru, totudeaun'a a fostu convinsu, ca déca trebuie se vietuimu la olalta, avemu si lipsa unulu de altulu si ca inimiceti'a in contr'a unulu altui'a strica amen-doue partile si neci odata nu le ajuta. Inse pentru acea nu potemu negã, ca semburele unui pericolu infricosiatu se arata candu in secretu candu in publicu intre nationalitatile nóstre, care fara se observamu, facandu presiune asupr'a simtiemen-tului nostru celu mai nobilu, asupr'a alipirea-ne de nationali-tatea nóstra, semintiatu de amendoue partile, tóte ni le póte preface in cenusie. Miscarile revolutionarie suntu isvórele mul-toru idei smintite, acesta a fostu totu asiã neci ca póte fi altufelu; inse celu puçinu d'in partea mea, neci candu nu potu iertã acelor'a, carii in decursu de 14 ani in locu de a midiuloci cá se se intarésca pacea in anim'a patriotiloru, spre binele patriei si glori'a Mai. Sale; au açitiatu schinteu'a i-nimicitiei.“

„Dar', domniloru, se facemu noi ce suntemu in stare a face, cá se departamu semburele acestei plante pericolóse, de s'a si radecinat in anim'a nóstra. Se nu ne slabimu in lupte-intre noi, cá alu treilea se afle ocaziune de a ne apesã pe amendoi.“

„Pentru acea voi consangeniloru magiari, carii sunteti restrinsi numai pe terenulu aperarei, neci odata se nu ve la-sati rapiti a aperã decatu ceea ce este dreptu inaintea lui Dumnedieu si a ómeniloru; si déca poterea ajutata ve va in-vinge, neci odata se nu nutriti in peptulu vostru resbunare. Va veni, trebuie se vina acelu timpu, candu si inimicii vo-strii voru prevedé necesitatea cointielegerei, deci nu e iertatu se remana intre voi atare suvenire, carea ar' impedec'a im-pacarea.“

„Ear' voi, fratiloru romani, iertatî-me se vi aducu aminte celea nu de multu trecute. Inca n'a trecutu alu doilea deo-niu de atuncia, candu o mare parte a nationalitatiloru d'in patri'a nóstra, diumetatea confesiuniloru religiunarie, a statu d'in afara de barier'a constitutionala, mai cá in sclavia. Nu numai voi ati fostu in starea acést'a, relatiunea feudala a e-sistatu nu numai in imperiulu austriacu, a sustatu in cea mai mare parte a Germaniei, ma in tempurile de demultu a fostu si in Françi'a si in Angli'a. Pentru desfintiarea acesteia in alte locuri a fostu de lipsa revolutiune sangerósa, séu incur-gere silnica a puterii mai nalte, nmai constitutiunea ungu-résca a fostu, carea nu silita de desuptu, de relatiuni esterne, nu silita de deasupr'a, ci din acea convingere, ca ipotec'a cea mai puternica a viitorului constitutiunei nóstre este, déca imbraciosiandu totu poporulu patriei nóstre, vomu nisui toti la olalta si din interesu comunu spre marimea si glori'a pa-triei nóstre. E detorinti'a nationalitatiloru a midiuloci, ca spe-ranti'a frumósa acestei intreveniri nobile se se realizeze, ce cu atatu mai vertosu potemu asteptã, ca ci unde ar gasi ro-manulu basa mai solida pentru desvoltarea si inaintarea sa nationala, decatu in o constitutiune, carea s'a sustienutu prin atatia seculi, in o constitutiune, carea a imbraciosiatu cu pla-cere pe membrii acestei natiuni.“

„Protectiunea unoru individi cu principii dispare in vié-ti'a unei natiuni. A deslegã pentru fantasi'a unui viitoriu le-gamintele ce au sustienutu patri'a nóstra pana acumu, si o voru poté sustiené si de-aici inainte cu securitate, de buna séma nu e consultu.“

„Pentru acea st. frati romani, ve provocu in interesulu vostru si alu nostru, se delaturamu tóte ce ar poté nasce in-tre noi neincredere, se ne alipimu cu putere si minte de ac-eea constitutiune, ce susta de seculi, si a datu atate semne frumóse de liberalismulu si de capacitatea-i de desvoltare!“

Dupa acesta redicã cuventu Josifu Hoszu, si desfasiurã in limb'a romanésca, ca organizatiunea comitetului d'in 1861 a fostu multu mai indestulitória pentru romani, decatu cea de acum'a, ca-ci romanii in acelu comitetu erau reprezentati precumu se cuvine, ear' in comitetulu de acumu sunt numai

19; atunci a dusu protocolulu in doue limbe, ear' acuma numai in cea magiara.

Apoi se denumira 8 membri pentru compunerea adresei, care va continé rogare catra Maiestate pentru desfiintarea starei provisorie.

In fine veni pe tapetu alegerea deregatorilor, inse comitetulu nu procese la desbaterea ei.

In siedinti'a urmatória dupa cetirea protocolului Josifu Hoszu pofiti, ca dechiaratiunea lui de eri se se ié la protocolu, ce se si intemplá. Dim. Moga vorbi in contr'a apesarei natiunei romane, dar' administratorulu lu intrerupse. Se escá disputa si in fine se decise, ca protocolulu se se duca si in sira de limb'a romanésca.

B. Albertu Bánffy ceti proieptulu de adresa, maioritaea lu primi. Romanii nu fura indestuliti cu proieptulu, si cetira o petitiune, carea se va tramite la locurile inalte pe calea presidiala. Dupa médiadî se verificá protocolulu. Consultarea decurse in cea mai buna ordine. Patru vorbitori se folosira de limb'a romanésca.

Conferinti'a nationala.

Sabiiu 20. Aprilie. Adî la 10 óre au deschisu siedintiele conferintiei nationale Esc. Sale DD. Presiedinti Archiepei prin dóue cuventari, intrerupte de multe aplause ale adunarii si cu devotiune caracterisatória de fidelitatea natiunei nóstre catra inaltulu tronlu si inaltele intentiuni ale Maiestatei Sale. Se revediuira membrii conchiamati, se intregi comisiunea permanenta cu doi secretari DD. Grideanu si Dragusianu, si dechiaranduse adunarea de constituita se citi si luá in cunoscintia prea'nalt'a resolutiune imperatésca, intonanduse repetite Vivate si se traiésca pentru Maiestatea sa; votanduse adresa de multiumita omagiala. Pentru scopulu compunerii unei atari adrese si pentru desvoltarea principialoru pe cari se fia asediata si cladita, spre a poté exprime deplinu simtiemintele romanului, s'a defiptu siedinti'a pe mani la 9 óre, ear' publica, cá si adi. In fine se mai citi si

Telegramulu urmatoriu, adresatu adi catra inaltulu presidiu alu congresulu nationalu in Sabiiu.

„Romanii din Bucuvin'a, bucuenduse din anima pentru adunarea congresulu nationalu, ei aducu acestuia, si Presiedintiloru lui, preadempliloru capi besericesci o salutare fratiésca din fundulu animei, una devotiune plina de stima, si gratularile cele mai calduróse pentru unu resultatu deplinu alu consultariloru sale spre salvarea natiunei. Eudoxiu, Georgiu, Alesandru, Nicolau Hurmuzachi, Jancu, Alesandru, Georgiu Costinu, Emanuele, Eugenu, Victoru Stircza, Alesandru Grigorca, Teodoru Buchental, Jancu, Demetriu Popovicz, Nicolau Vassilco, Iliutz, Protosingel, Mitrofanovicz Profesoru, Kalinczik Profesoru, Orest Renney, Czüperovicz, Sbiera.

Sabiiu, 21. Aprilie. Adi tienù siedinti'a conferintiei romane dela 9 óre pana dupa una óra; in ea s'au desbatutu principiale, pe care are a se basá adresa de multiamire catra Maiestate pentru resolutiunea preanalta, alegunduse o comisiune, carei s'a si incredintiatu compunerea adresei. Mane la 10 óre se va citi si desbate asupra adresei, care va fi cladita pe simtiemintele natiunei romane ce le nutresce, catra Imperatululu, legile si intentiunile preanalte, care le are pentru consolidarea unitei Monarchie pe basea legiloru fundamentale de statu, ad. a diplomei din 20. Oct. 1860 si a patentei din 26. Februaru.

Chronic'a din afara.

Insurectiunea polóna. Dela graniti'a Poloniei avem scirile urmatóre: Amnesti'a data de catra Rusi'a pentru toti Polonii se dñce, ca a facutu impresiune rea. Domnirea revolutionara au datu de scire intr'unu manifestu catra Poloni, cá ei nu vréu se primésca mai multu acte gratióse dela Cearulu, ci ei s' voru luptá pana la mórte pentru recastigarea libertatei depline. Totu acést'a domnire nationala secreta din Varsavi'a au datu porunca locuitoriloru d'a nu mai plati dari rusiloru si demandésa poloniloru din armat'a rusésca se tréca la insurgenti. Gubernatorele din Grodno insciintiéza, cá 4000 tierani s'a otaritu a trece la biseric'a unita. Comitetulu revolutionaru imparte Poloni'a in 23 cercuri, fia-

care cercu are se dea 400 barbati si totu locu debe se platésca dari. In Lodz s'a impusu 25,000 si in Czenstochau 10,000 ruble locuitoriloru, cá dare.

In diurn. „Czas“ din 15. Aprilie cetimu, cá nu departe de Suwolki la Olszanka s'au batutu cá la 3000 insurgenti cu rusii, in care bataie au cadiutu 200 rusi si 7 tunuri li s'a luat de catra poloni.

„Sohl. Ztg.“ spune din 15, cá evreii din Calisiu au debuitu se platésca 5000 ruble comitetulu nationalu.

Din tóte agitatiunile poloniloru se vede energi'a cea mare cu care duce insurectiunea. Lucrurile iau mai cu séma dela serbatorile pastiloru incóce unu caracteru mai seriosu, cá cum aveau pana acumu, nunumai cá insurgenti s'a adunatu in multíme in padurile dela Cazmierz, Biniszevo si din impregiuru de Peysern, Wirsk, Tuliskowo si dinóce de Colo, oi si partit'a revolutionaria pasiesce acumu cu mai multa energia in privinti'a chiamarei la arme, si multi poloni juni, cari stetera pana acumu acasa au disparutu. — Fiinducá cetele, care vinu dela Posen'a necurmatu intaresce pe insurgenti, si de dinóce intrá multi juni suptu arme, este de vediutu, ca nu multu, si in tienutulu dela Colo si Conin se va aduná o potere, cara va poté contrastá unei armate mai mari cá aceea, care erá pana acumu in tienutulu acest'a. De aceea a si ordoniatu domnirea rusésca de a tramite mai multe trupe din Varstavi'a pe acolo. Planulu strategicu celu nou s'au introdusu in tóte locurile intre insurgenti, de candu Lelevel, Cieszkowski si Padlewski au inceputu a-si imparti corpuile in mai multe despartituri mici. —

Dupa starea lucrurilor de acumu s'ar poté sustienea insurectiunea inca lungu timpu. —

Nr. 194-si 195 ex 1863.

Publicatiune.

Prin care se aduce la publica cunoscintia, cumuca in alu 30-lea Aprilie a. c. la 10 óra inainte de amiédi, se va tiené in cancelari'a oficiulu cerculu Rodnei, in loculu S-Georgiu, una licitatiune peste esarendarea a patra parte din pasiunea

a) Muntelui Ineulu mare alu comunei Maeru, care consta intregu din 2267 juguri pasiune, si 1959 juguri padure, cu unu venitu curatu anualu de 599 fl. 27 cr. v. a., precumu

b) alu pasiunei muntelui Gagi, totu alu comunei Maeru, care munte si la olata cu muntele Prelucille cuprindu in sine 2046 juguri pasiune si 2995 juguri, 1200 orgi padure, cu unu venitu curatu anualu de 904 fl. 2 cr. v. a.

pe tempu de 3 luni si adeca: din prim'a Juniu pana in finea lui Augustu 1863, si afara de partile de paduri.

Esarendarea pasiunei de sub b) se intende numai pe partea muntelui Gagi.

Pretiuulu fiscalu este ad a) cu 300 fl. v. a. si ad b) cu 400 fl. v. a., candu tóte celelalte conditiuni se potu la oficiulu acesta vedé.

S-Georgiu in 28. Martie 1863.

Dela oficiulu cerculu Rodnei.

3—3

Judele procesualu J. T.

Wilhelm Fink,

Doctoru de medicina si dentistu,

cu locuinti'a in Brasiovu, pregatesce totu soiulu de dinti artificiosi si se recomanda onor. publicu in dcosebu eu pregatirea instrumentelor artificióse de mestecat, si a

dintiloru din cauciucu americanu

cari se distingu extraordinariu prin natura, usiuratate si eftinatate.

Afara de acésta mai efectuiésa densulu inca si ori-ce operatiune dentistica, de es. tragerea maseleloru cu si fara narcóse (amortiéla) curatirea petrei (ruginei) de dinti, pilairea dintiloru s'géburi, si fiindu acésta de lipsa, si plumbirea maseleloru gauróse, dupa-ee mai antaiu delaturéza durerea dintiloru prin unu midiu locu aprobatu s. a. s. a.

Oarele de conversare: in cas'a lui Caracasiu, tergulu Pescelui Nru 315 in faci'a edificiulu teatralu, catulu I, inainte de amédi dela 9¹/₂ pana la 11, dupa amédi dela 2—4 óre. Oarele de ordinatu in caus'a toturoru bóleloru interne si dinafara la acelasu timpu.

NB. Reparatiuni de instrumente artificióse pentru mestecat, cari de aci inainte voru fi pregatite de altii, nu se voru primi. 1—3